

Sivatagi show

Mint derült égből a villámcsapás hasított belém a felismerés, valamikor a tavasz folyamán: gyűrűs napfogyatkozás lesz októberben, és még nem szerveztünk semmit! Aztán felpörögtek az események, többen a fűzfői csoport tagjaiból összeültünk és azon vitatkoztunk, hogy három nap spanyolhonban vagy egy hét Afrikában jobb-e ugyanabból a pénzből. Végül döntöttünk, októberben irány Tunézia!

A kezdetben lelkes és népes csapat végül két főre apadt, Novák Andrásra és jómagamra, illetve az indulás napja előtt két héttel csatlakozott hozzánk András édesapja, Tóni bácsi, így végül három főre „duzzadt” csapat indult el 2005 szeptember 30-án Ferihegyről a távoli Afrikába.

Sousse-ba megérkezve első dolgunk volt, hogy kerítsünk egy autót valamiféle kölcsönzőből. Végül egy Renault Thalia lett a társunk (ott Clio néven fut) az elkövetkezendő négy napban és 1800 km-en. (Itt érdemes megjegyezni, hogy a végtelennek tűnő kősvivatagokat átszelő utak messze jobb minőségűek, mint kis hazánk főújtjai.)

A város utcáin térferegve egy gyógyszer-tár ajtaján megláttuk az első és egyben utolsó utalást a közelgő eseményre. Napfogyatkozás-szemüveg itt kapható! Azonnal bementünk és vásároltunk két darabot. És micsoda szemüveget! Hasonlóan szabott darab, olyan, mint nálunk, csak a napfóliák helyén kék „mikuláspapír” van. Kimentem az utcára, belenéztem a Napba a szemüvegen keresztül. Majdnem a szemem világába került. Nulla a fénytompítás, viszont ilyen szép kék napot még nem láttam. Mondtam az eladó hölgynek, hogy ez bizony selejt, de ő megnyugtatóan, hogy nem most kell nézni, hanem majd hét-főn.

Expedíciós sátrunk a sivatagban

Vasárnap reggel indultunk el Douz felé, 450 km-re délre, a sivatag kapujába, remélve, hogy ott kristálytisza kék eget és vadregényes tájat találunk, emlékeztetesebbé téve ezzel a napfogyatkozást. Nem beszélve arról, hogy a 33. szélességi kör tájékán jóval magasabban látszik a Tejút közepe a Sagittariusban, és jobb a rálátás a déli égbolt objektumaira. Útban a sivatag felé 80 km után megálltunk egy rövid pihenőre El Jemnél. Megcsodáltuk a római építészet egyik remekművét, az arénát. A 140 m hosszú ovális épület a fennsíkbeli, ill. a városból kiemelkedve már kb. 15 km-ről látszott. Rövid egy órai szemlélődés után már indultunk is tovább, hiszen estére a sivatagba kellett érnünk, de közben még útba ejtettük a földbe ásott házairól híres Matmatát. Erről a helyről tudni kell, hogy a Star Wars filmek egyik forgatási helyszíne volt.

Délután 4 óra felé megérkeztünk Douzba, és nem is sejtettük, milyen nehéz is lesz alkalmas észlelőhelyet találni. Többször fordultunk vissza egy-egy jónak tűnő útról, mert vagy keresztben magasodott rajta egy homokdűne, vagy csak végtelennek tűnő datolyaligetet láttunk. Végül utolsó elkeseredett próbálkozásunkat siker koronázta, az út járható, és egyszer csak homokdűnék tűn-

tek fel jobb kéz felől, de már a mérete-
sebb fajta. Megállva a datolyaültetvény
szélén, kiszálltunk és felrohantunk a kb.
30 m-re lévő dűne tetejére. A látvány
önmagáért beszélt, a Keleti-Erg végtele-
nek tűnő homoktengere terült el lába-
inknál.

András javaslatára félreálltunk az út-
ról, nehogy totalitás alatt jöjjön arra va-
laki és útban legyünk. A sivatagi autót-
utat egyébként úgy képzelje el a kedves
olvasó, mint amikor a hótóló végig tol
egy sávot a porhóban. A homokban való
vezetés olyan, mint amikor porhóban
próbálunk nyári gumikkal előre jutni.
Még annyit a homokról, hogy rendkívül
finom, és bejut mindenhova. Szemcse-
nagyságát a 400-as csiszolóporéhoz tud-
nám hasonlítani. Miután biztonsággal
„rögzítettük” az autót, következett a tá-
borverés. Ez egy darab két személyes
sátrat jelentett, amit végül nem tűztünk
le a homokba a hozzá kapott sátorvasak-
kal, ugyanis ott ez egész egyszerűen le-
hetetlen.

Öt óra felé elindultunk naplementét
nézni és fényképezni a dűnék közé.
Közben hallgattuk a csendet, de amint
később kiderült, ezt nem sokáig élvez-
hetjük. A naplemente felejthetetlen él-
mény volt a környezet miatt is, illetve azt
tudni kell, hogy az ég a horizont közelé-
ben is kék, talán egy egészen vékony,
egy-másfél fokos sáv az, ami kicsit fehé-
res. Ennélfogva a Nap citromsárgán
nyugodott le. Eljött az éjszaka, meg a
szúnyogok, meg két helybeli, akik egész
éjszaka kutat fúrtak egy diesel hajtású
géppel, kb. 150 m-re tőlünk. Ez kissé
rombolta az idilli képet, de bele kellett
nyugodnunk. Elmondásuk szerint nap-
pal túl meleg van, ezért dolgoznak éjszaka.
Amúgy kedves emberek.

Éjszaka feltámadt a szél és hajnalig fúj,
egyrészt eltűntek a szúnyogok, másrészt
viszont vitte a homokot, megtalálva
minden zugot és rést.

Feltűntek a csillagképek és a Tejút.
Előkerült a pajtaajtó-mechanika és a
Canon EOS 20D, meg az én 20x90-es TS
binoklim. A Sagittariusban található a
Tejút legfényesebb része, ez kb. 15 fok
magasan ragyogott, de szó szerint. Tob-
zódtak a mélyég-objektumok a látóme-
zőben: gömbhalmazok, emissziós ködök,
nyílthalmazok! Néhány óra múlva a
Skorpió „hason fekve” eltűnt, később a
Sagittarius teáskannája is „fejest ugrott”
a horizontba. Hajnalban az Orion mere-
deken emelkedve és majdnem a zenitben
delelve kápráztatott el. Az M42-43 a
20x90-essel olyan, mint a fényképeken!
Nemcsak a túlnyúló karok, de az azon
belüli ködösség is könnyen látszik. A
Mars a fejünk felett jár, kár, hogy nincs
nálunk egy nagyobb teljesítményű mű-
szer.

Már majdnem hajnalodik, a falubeliek
már rég nem fúrnak, amikor vagy 4 fok-
ra a horizonttól a datolyapálmák levelei
felett megpillantjuk a Canopust. Néhány
gyors fotó, „leészlelés” a binoklival, és
már „árnyéket is vet” a kelő Nap előtt az
állatövi fény. Már csak két csillag látszik
az égbolton (Sirius, Canopus), amikor az
állatövi fény helyén hatalmas, majd’ ze-
nitig nyúló vörös fénynyalábok jelennek
meg, kijelölve a kelő Nap irányát. 6 óra
15 perckor megpillantjuk a vén tűzgo-
lyót, ismét citromsárgán ragyog, pedig
még a fele a horizont alatt van. Elérke-
zett a nagy nap.

2005. október 3-a, szélcsend, 35 fok
meleg, körülöttünk homok és datolya-
pálmák. Az állványon már fenn a
binokli, Andrásnál bevetésre készen a
20D és az 500-as orosz Makszutov-Cas-
segrain-teleobjektív. Várunk, és közben
azon tanakodunk, vajon a datolyapálma
levelei működnek-e majd lyukkamera-
ként. Belepillantva a binokliba a Nap
„teteje” beharapva látszik, és percről-
percre szépen nő a „horpadás”. Szinte
unalmasan telik el az első háromgyed

óra. 60%-os fázisnál észrevevesszük, hogy a táj kicsit mintha bizonytalan megvilágításban lenne. Ahogy nő a fázis, úgy csökken a fény, az árnyékok széle diffúz lesz, a pálmák alatt a homokban kivetített napképek, kis napsarlók száza. A madarak lassan elhallgatnak, a tücskök rákezdik. Mi persze serényen tevékenykedünk, András fényképezi a fogyatkozást, én az árnyékokat, és gyönyörködöm a Hold peremén lévő hegyek sziluettjében. Ez akkor válik igazán látványossá, amikor a Hold elszakad belülről a napperemtől, a fényív rohanva szalad körbe, hihetetlen élményt nyújtva ezzel.

Sivatagi vendégeink is a napfogyatkozást figyelik

A totalitás négy perce csupa rohanás, futás árnyékokat fényképezni, gyűrű alakú napképek tömege a pálmafa alatt, gyorsan vissza a távcsőhöz, mert mindjárt érinti a Hold a napperemet belülről is. Egyszer csak a nagy izgalomban azt vesszük észre, hogy két helybeli közeleg. Természetesen mikor máskor, ha nem a totalitás négy percében... Nekik is feltűnt, hogy valami nem stimmel, mert közel s távol felhő nincs az égen, de a Nap nem úgy világít, mint ahogy szokott. Meg különben is nem messze, néhány európai rohángál a homokban össze-vissza, hát csak odajöttek megnézni, mi folyik itt. Közben a Hold elérte a pe-

remet, de nem akárhogy. Először nem is a legalja érinti, hanem két-két hegycsúcs, megszagatva az ívet. A közbenső medencén pedig még mindig átsüt a Nap fénye. Miközben mi a kilépést figyeljük, András édesapja „szóval tartja” hivatlan vendégeinket, akik félreérthetetlen módon jelzik, hogy belenézni a távcsőbe. A kommunikáció kissé vicces, mert mi jól beszélünk angolul és németül, ők meg arabul és franciául. Tóni bácsi végül odaadja az egyik igazi Baader-fóliás napnéző szemüveget a helybelieknek. Nem kis meglepetéssel veszik tudomásul, hogy bizony sarló alakú a Nap. Még nagyobb az ámulat, amikor megmutatom nekik a 20x90 TS binoklin keresztül a Napot. Kérik, hogy adjuk nekik a napnéző szemüveget, amit mi készségesen meg is teszünk, annál is inkább, mert azt elfelejtettem mondani, hogy egyikük egy 30 centis görbe késsel érkezett hozzánk „vendégségbe”. Miután megkapták, még egy percig azon vitatkoztak, melyikük vigye el a faluba a „műszert”. Tájékoztattuk őket, hogy még legalább egy órán keresztül ilyen sarló lesz a Nap, ráérnek megmutatni a falubelieknek is.

Lassan pakolni kezdtünk, több mint 400 km-es út állt előtünk, át kellett vágunk egy Dunántúl méretű sóstón, aztán egy Kisalföld méretűn, végül egy hatalmas fennsík. Estére pedig szerettünk volna Sousse-ba érn. Homokot még egy hét múlva is találtam a fényképezőgépben és a binokliban, de legalább könnyebb volt felidézni a sivatagban töltött éjszakát és a napfogyatkozás pillanatait.

Emlékezetes maradt ez a nap és a sivatag. Nem volt ugyan sötét a totalitás alatt, de a gyűrűs napfogyatkozásnak is megvan a maga szépsége. Felejthetetlen élményt nyújtott, és csak megerősítette bennem az elhatározást, hogy ne hagyjam ki a 2006. március 29-i teljes fogyatkozást.

SCHNÉ ATTILA